

Dokumenttyp Anvisning	Version 1.0	Dokumentet gäller för Personal inom Socialförvaltningen (inklusive entreprenader och LOV) som träffar anhöriga inom socialtjänst och hälso- och sjukvård.	Datum för fastställande 2020-01-07
Revideringsansvarig Kvalitetsavdelningen		Revideringsintervall Vid behov	Reviderad datum
Dokumentansvarig (funktion) Chef för anhörigstöd		Uppföljningsansvarig och tidplan Kvalitetsavdelningen	Vartannat år

Anvisning för stöd till anhöriga

Syfte

Syftet med anvisningen är att all personal inom socialtjänst och hälso- och sjukvård ska arbeta med ett anhörigperspektiv, det vill säga uppmärksamma de anhöriga, se deras behov och ge stöd utifrån sin roll i organisationen. Personal ska även ha kunskap om vilka olika typer av stöd förvaltningen erbjuder.

Koppling till lagstiftning och andra styrdokument

- Enligt Socialtjänstlagen ska kommunerna erbjuda stöd för att underlätta för de personer som ger vård, omsorg och stöd till en närstående som är långvarigt sjuk eller äldre eller som stödjer en närstående som har funktionsnedsättning.
- Individens behov i centrum, IBIC, ger stöd för att uppmärksamma anhörigas behov av stöttning.
- Hälso- och sjukvårdslagen trycker särskilt på vikten av anhörigperspektiv i de fall den anhörige är ett barn.
- Patientlagen uppger att patientens närstående ska få möjlighet att medverka vid utformningen och genomförandet av vården, om det är lämpligt och om bestämmelser om sekretess inte hindrar det.
- Patientsäkerhetslagen säger att vårdgivaren ska ge patienterna och deras närstående möjlighet att delta i patientsäkerhetsarbetet.
- "Medskapare i vård och socialtjänst" är en gemensamt framtagen modell i Halland för att öka brukar- och anhörigmedverkan vid vård och omsorg.

Anvisning

Definitioner, se sist i dokumentet

Hur arbeta med ett anhörigperspektiv

Att arbeta med ett anhörigperspektiv omfattar att familj eller andra personer som är viktiga för individen synliggörs och – när det är möjligt – ges delaktighet i vård-, omsorg- och stödinsatser kring patienten/brukaren/klienten. All personal ska arbeta för att synliggöra

vilken roll den anhörige vill ha i den enskildes situation. Det innebär till exempel att ta reda på om den anhörige vill ha ett aktivt stöd, få information eller bara finnas vid sidan om.

Stöd

Anhöriga står för en mycket stor del av vård, omsorg och stöd till närstående. Att ge vård, omsorg och stöd till en närstående kan ge mycket glädje, men ibland kan anhöriga själva behöva stöd.

Det finns olika typer av stöd beroende på vilka behov den anhörige har.

- **Anhörigkonsulenter**

I Socialförvaltningen finns det anhörigkonsulenter som erbjuder samtal, enskilt och i grupp.

- **Övriga anhöriggrupper**

I Socialförvaltningen finns det anhöriggrupper på Klara öppenvård för medberoende personer inom missbruk.

- **Avlösning**

En form av stöd är avlösning som, efter ansökan och utredning, kan beviljas av handläggare på myndighetsavdelningen antingen som hemtjänst, korttidsplats enligt SoL och LSS, växelvård, dagverksamhet/daglig verksamhet eller i form av avlösarservice i hemmet.

- **Intresseorganisationer**

Intresseorganisationer gör ofta betydelsefulla insatser för att stödja anhöriga.

T ex finns Anhörigas riksförbund som stödjer anhöriga på olika sätt. De driver bland annat anhöriglinjen, dit anhöriga kan ringa och få stöd och vägledning.

Information

Om patienten/brukaren/klienten inte kan ta emot information kan anhöriga, när samtycke finns, också få ta emot information om vård och omsorgen samt hälso- och sjukvården.

Delaktighet

Under förutsättning att den enskilde samtycker kan anhöriga vara med i planeringen runt den enskilde. Anhörig känner oftast den enskilde väl och kan ge viktig information som är bra att ha med sig i till exempel genomförandeplan eller vårdplan. Om patienten/brukaren/klienten inte lämnat samtycke innebär det inte ett hinder för kommunikation med anhöriga. Ett gott bemötande är alltid viktigt och det är aldrig ett sekretessbrott att lyssna!

Barn

Barn under 18 år har inget formellt eller juridiskt ansvar för närstående enligt lag. Däremot ska all verksamhet inom socialförvaltningen ha ett barnperspektiv. Det innebär att man alltid ska se till barnets bästa.

När barn är anhöriga är det av yttersta vikt att samverkan sker mellan kommunens vård och omsorg, hälso- och sjukvård samt barn och familjeenhet för att kunna forma det bästa stödet runt barnet.

Barns behov av information om vård, omsorg och stöd ska särskilt beaktas om barnets förälder eller någon annan vuxen som barnet varaktigt bor tillsammans med:

- Har en psykisk störning eller en psykisk funktionsnedsättning,
- Har en allvarlig fysisk sjukdom eller skada
- Är missbrukare av alkohol eller något annat beroendeframkallande medel

Detsamma gäller om barnets förälder eller någon annan vuxen som barnet varaktigt bor tillsammans med oväntat avlider.

Familjerättssekreterare har ansvar för att utreda vårdnadsfrågan för barn om de skulle stå utan vårdnadshavare efter dödsfall.

Delta i förbättringsarbetet

Anhöriga som har synpunkter, förbättringsförslag och klagomål ska informeras om möjlighet till synpunktsinlämning via foldern "Tyck om Falkenberg" eller på kommunens hemsida. Verksamheten ska använda inkomna synpunkter för att utveckla och säkra verksamhetens kvalitet.

Ansvarsfördelning

Handläggare på myndighetsavdelningen (bistånd- och vuxenenheterna) ansvarar för att

- uppmärksamma anhörigas behov av stöd och informera om kommunens stöd som t ex anhörigkonsulenter
- när barn är anhöriga ge särskilt stöd och samverka med kommunens barn och familjeenhet vid behov
- om den enskilde ger samtycke ska handläggaren:
 - Erbjudna anhöriga att delta i utredning och uppföljning.
 - Ta hänsyn till anhörigas synpunkter vid bedömning av behov.

Legitimerad personal ansvarar för att

- uppmärksamma anhörigas behov av stöd och informera om kommunens anhörigkonsulenter
- när barn är anhöriga ge särskilt stöd och samverka med kommunens barn och familjeenhet vid behov
- om den enskilde samtycker:
 - Vara lyhörd för anhörigas behov av information om den enskildes hälsotillstånd, behandling, och dylikt.
 - Skapa möjlighet till anhörigas delaktighet vid planeringen av vården. Beslutet om vilken vård som bäst tillgodoser patientens behov är i slutändan vårdens.

Medarbetare (inom ÄO, LSS, missbruk och socialpsykiatri) ansvarar för att

- uppmärksamma anhörigas behov av stöd och informera om kommunens anhörigkonsulenter
- när barn är anhöriga ge särskilt stöd och samverka med kommunens barn och familjeenhet vid behov
- vara lyhörd för anhörigas behov av information, t ex "händelser av vikt" och delaktighet t ex i genomförandeplan

Anhörigkonsulenter ansvarar för att

- genomföra enskilda samtal med anhöriga
- anordna och genomföra samtalsgrupper för anhöriga
- ge anhöriga individuellt stöd och vägledning
- göra hembesök hos de anhöriga som efterfrågar detta
- lämna information internt och externt om anhörigkonsulenternas aktuella utbud och uppdrag
- förmedla information från anhöriga till hela personalgruppen
- kontinuerligt lyfta frågan kring anhörigperspektivet
- informera om anhörigstödet på anhörigräff/anhörigråd och andra forum som kan vara aktuella

Definitioner och avgränsningar

Anhörig - den person som ger en närstående omsorg, vård och stöd. Det kan vara en person inom familjen, en släkting, granne eller vän.

Denna anvisning gäller för Socialförvaltningens samtliga, både privata- och egenregins, verksamheter.

Ansvar och uppföljning

Chefer ansvarar för att anvisningen är känd och följs upp i respektive verksamhet.